

MEZINÁRODNÍ SYMPOZIUM PRÁCE V HLINĚNÉM POLI

Barbora Petránková

Ve dnech 6.–7. 7. 2019 se v krásných prostorech Starého purkrabství na pražském Vyšehradě uskutečnilo sympozium věnované terapeutické metodě Práce v hliněném poli¹.

Pořadatelky Anna Víšková a Petra Součková využily podpory Univerzity Palackého v Olomouci, záštitu převzala Česká arteterapeutická asociace a INDEPT (institut dětského poradenství a terapie).

Oficiálnímu programu předcházela půldenní workshop, jehož účastníci dostali možnost supervizního setkání se samotným autorem metody, prof. Heinzem Deuserem. Absolventi výcviků a terapeuté kteří již metodu ve své praxi využívají, prezentovali před skupinou své videonahrávky. Aniž šlo většinou o záběry zahrnující jen samotné hliněné pole a ruce s trupem klienta, prof. Deuser byl již během prvních momentů schopen pojmenovat klientova základní témata a směr, kterým se další proces bude ubírat. To vše bez zdlouhavého popisu anamnézy, jen při znalosti věku a pohlaví klienta.

Práce v hliněném poli je totiž metoda především fenomenologická, s primárním fokusem na haptiku a její vývojové aspekty. Nejde tedy o pojmenování problému a pátrání po jeho řešení. Prostor je přenechám přirozeným impulzům těla (zde především rukám), které hledají způsoby pro své vyjádření, pro naplnění aktuálních

potřeb. Terapeut je zde především facilitátorem a průvodcem, který disponuje znalostmi v oblasti haptiky, vývojových potřeb a jejich kontextů v ohledu neurobiologie. Práce v hliněném poli je traumaorientovanou „bottom-up“ metodou. Zjednodušeně řečeno: své působení zaměřuje primárně na oblast související s funkcemi mozkového kmene – právě tu oblast mozku, ze které je trauma nejvýrazněji ovládáno. Zpracování emoční a na základě verbálních a kognitivních zde má také své místo, ale až sekundárně, podle individuálních potřeb jednotlivých klientů. Metoda je detailně propracována pro pomoc dospělým i dětem, obě formy mají zásadní odlišnosti. Ve všech případech ale z referencí jednotlivých terapeutů přicházejí velmi slibné výsledky. Pojdme se podívat na konkrétní prezentovaný příklad.

Cornelia Elbrecht, terapeutka německého původu žijící v Austrálii, která je blízkou spolupracovnicí prof. Deusera a stála u zrodu celé metody v počátku 70. let, nabídla účastníkům například kazuistiku a videonahrávky z práce s chlapcem, který ve svých 9 letech vystřídal již více než 15 pěstounských rodin. Po několika setkáních nad hliněným polem začaly ustávat chlapcovy afektivní záchvaty, postupně získával schopnost zpracovávat své impulzy a tak stávající pěstounská rodina ustoupila od úmyslu „poslat ho dál“, jelikož se jim začalo dařit navazovat postupný pevnější vztah, budovat vzájemnou důvěru. Ano, zní to až pohádkově. Když ale vyslechneme následující přednášku popisující širokou

¹ Kazuistiku s využitím metody přináší jedna z pořadatelek, Anna Víšková, v dalším textu tohoto vydání: „Tak jsem se naučil plavat“.

teoretickou základnu celé metody, setkáte se s velmi precizní a smysluplnou syntézou. Od filozofického podkladu fenomenologie, Freudovy pudové teorie a Winnicottova přechodového objektu, přes Jungovu práci se symboly a libidem až k pocíťovanému smyslu (Gendlin), a nejsoučasnejším poznatkům o práci s traumatem (van der Kolk, Porges, Levine, Rotschild), nemluvě o unikátním fokusu na neprobádanou oblast haptiky ruky. To vše prof. Deuser ve spolupráci s Cornelií Elbrecht neúnavně rozvíjejí a předávají již více než 40 let. A výsledky jsou skutečně ohromující.

V průběhu symposia měli také návštěvníci možnost drobného setkání na vlastní kůži. Cornelia Elbrecht nabídla každému z účastníků kus hlíny. Zažili jsme, jak vypadají některé základní emoce zhmotněné do tvaru. Především šlo ale o zkušenost odezvy: jak naše neviditelné impulzy odpovídající emocionálnímu naladění působí na materiál a ten nabídne naprosto přesnou senzorickou zpětnou vazbu. Tedy: dotýkám se té hlíny já, nebo se dotýká ona mne? Jak na mne zpětně působí impuls, který materiálu dávám? Mnoho abstraktních otázek, které ale v interakci s hlínou dostávají naprosto fyzické rozměry. A především: prožitek! Ten vzácný komponent, ke kterému se v „mluvících“ terapiích snažíme přes komunikaci s čelními mozkovými laloky často tak dlouze a pracně prokousat.

Prof. Deuser i Cornelia Elbrecht nabídli v průběhu symposia také ukázkou živé práce s klientem před publikem. Několik odvážnějších účastníků tedy mohlo projít přímou sebezkušeností. Vše bylo zaznamenáno na kameru a proces následně popsán terapeutem, otevřen k diskusi a dotazům diváků.

Vedle prezentací dvou vůdčích osobností metody bylo možné navštívit workshop dalších zkušených německých terapeutek, které prezentovaly užití hliněného pole v práci s dětmi ve školním kolektivu. Několik vstupů patřilo i praktikujícím terapeutům z řad českých zástupců.

Milou tečkou celé akce bylo blahopřání k 75. narozeninám zakladateli metody Heinzovi Deuserovi. Musím potvrdit, že se máme před čím sklonit. Jeho neúnavný entuziasmus a zasvěcená odbornost přivedli na svět velmi silnou a účinnou metodu odpovídající na nejnaléhavější otázky dnešních terapeutů a klientů zápasících s následky traumatu, a nejen jím.

Podle slov samotných svolavatelů mělo původně jít jen o komorní setkání absolventů výcviku, nakonec ale dostala šanci k účasti i širší veřejnost a nebojím se říct, že šlo o velmi dobré rozhodnutí. Událost si udržela intimní atmosféru, přesto šlo o pestré a podnětné setkání širšího okruhu zájemců o danou metodu, o které jistě ještě v terapeutických kruzích, a snad nejen zde, uslyšíme.